

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ БОЛЕСТИ

Правно основание на процедурата

Кодекс за социално осигуряване (КСО) - чл. 56, чл. 59 и чл. 61 - 63

Административнопроцесуален кодекс (АПК)

Закон за здравето (ЗЗ)

Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести (НРСРПООПБ)

Списък на професионалните болести (СПБ)

Наредба за медицинската експертиза (НМЕ)

Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (ПУОРОМЕРКМЕ)

Утвърдените Медицински стандарти в Република България

Международна статистическа класификация на болестите и проблемите, свързани със здравето (МКБ-10)

Цел на процедурата

Описание на действията, които следва да се извършват в случаите на диагностициране на заболяване, за което се предполага, че е предизвикано от условията на труд.

Страни по процедурата

Първа страна:

Правоимащите лица - лицата, осигурени за трудова злополука и професионална болест (чл. 4, ал. 1 и ал. 2, и чл. 4а, ал. 1 от КСО).

Втора страна:

Практикуващите лекари и лекари по дентална медицина – всички лекари и лекари по дентална медицина, които упражняват медицинска професия при условията на чл. 183, ал. 1 от Закона за здравето и на чл. 3, ал. 1 от Закона за съсловните организации на лекарите и лекарите по дентална медицина.

Трета страна:

Териториалното поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ) по постоянен адрес на лицето и териториалното поделение на НОИ, на чиято територия се намира предприятието на осигурителя.

Четвърта страна:

Осигурителят, където лицето работи в момента и осигурителите, свързани с възникването на болестта.

Пета страна:

Дирекциите “Инспекция по труда” (ДИТ), упражняващи специализиран контрол по спазване на нормативните изисквания в областта на здравословните и безопасни условия на труд.

Шеста страна:

Териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК), определени със заповед на министъра на здравеопазването да потвърждават или отхвърлят професионален характер на заболяването, и Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК).

Определение

“Професионална болест” е заболяване, което е настъпило изключително или предимно под въздействието на вредните фактори на работната среда или на трудовия процес върху организма и е включено в Списъка на професионалните болести, издаден от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването.

За професионална болест може да се признае и заболяване, невключено в Списъка на професионалните болести, когато се установи, че то е причинено основно и пряко от обичайната трудова дейност на осигурения и е причинило трайно намалена работоспособност или смърт на осигурения.

Към професионалната болест се отнасят и нейното усложнение и късните ѝ последици.

Описание на процедурата

1. Съобщаване на съмнение за професионална болест

При установяване на заболяване, за което се предполага, че е предизвикано от условията на труд, практикуващите лекари и лекари по дентална медицина изпращат бързо известие по образец до:

- ТП на НОИ по постоянен адрес на заболялото лице;
- осигурителя (предприятието), където лицето работи в момента;
- осигурителите, свързани с експозицията на вредния професионален фактор.

Начин:

Бързото известие се изпраща с писмо с известие за получаване (обратна разписка).

Срок:

Съобщаване за съмнение за професионална болест се извършва в срок до 5 работни дни от поставянето на клиничната диагноза.

Необходими условия за съобщаване на съмнение за професионална болест:

- предполагаема връзка на болестта с условията на труд на лицето като резултат от извършване на насочена професионална анамнеза, включваща прецизиране на професионалния маршрут на пациента, уточняване продължителността на трудовия стаж по професии, на рисковите фактори на работните места и трудовите процеси, на наличието на синергично действащи рискови фактори;
- потвърдени клинични прояви на болестта чрез параклинични методи и консултации с лекари-специалисти в съответната област или по професионални болести;
- поставена окончателна диагноза въз основа на подробна медицинска анамнеза, запознаване с медицинската и друга документация (ЛАК, епикризи, амбулаторни листове от минали прегледи, консултации и др.), извършване на физикален преглед с акцент върху органа/ите и системата/ите, които биха могли да се увредят поради експозиция на професионални рискови фактори, проведените параклинични и диференцирани инструментални изследвания в зависимост от рисковия/те фактор/и и очакваните увреждания по Списъка на професионалните болести;
- уточнен и съобразен гратисен период, съгласно Списъка на професионалните болести за случаите, при които е установено прекратяване на въздействието на вредния професионален фактор;
- кодиране на болестта по основен етиологичен фактор съгласно Списъка на професионалните болести;
- кодиране на клиничните прояви на болестта, посочени или непосочени в Списъка на професионалните болести съгласно МКБ-10;
- надлежно попълнена информация в образца на бланка “Бързо известие”.

Други особености:

- когато се установят едновременно две или повече професионални болести, те се съобщават поотделно с бързи известия. За отделни случаи на професионални болести се считат заболяванията, причинени от различни етиологични фактори с изключване на възможността за синергично действие върху засегнатия орган или система;
- когато се установят усложнения и късни последици, резултат от вече призната професионална болест, не се съобщават с бързо известие. Лицата се насочват за преосвидетелстване от ТЕЛК;
- съобщаване на професионална болест, установена у лице, преболедувало от същата болест, се допуска само при възстановено здравно състояние, което е документирано с експертно решение на ТЕЛК или НЕЛК.

2. Проучване на професионална болест

В срок 3 дни от получаване на бързото известие ТП на НОИ извършва проверка за допустимост в административното производство и за участието на представители на осигурителя/осигурителите.

При констатирани нередности в процедурата за съобщаване ТП на НОИ изпраща уведомително писмо с обратна разписка до лекаря/лекарка по дентална медицина и заболялото лице, като се описват конкретните пропуски и недостатъци. Ако в срок 3 работни дни от датата на уведомяването нередностите не бъдат отстранени, развитието на производството по потвърждаване или отхвърляне на професионална болест се прекратява със заповед на директора на ТП на НОИ. Отказът да се разгледа бързото известие подлежи на оспорване пред съответния административен съд по реда на АПК.

При съответствие на процедурата на съобщаване с общите разпоредби, установени с КСО и АПК, и специалните разпоредби, установени с НРСРПООПБ и СПБ, директорът на ТП на НОИ издава заповед за проучване на случая, която се връчва на заинтересуваните страни.

Проучването има за цел да установи професионалния маршрут, факторите на работната среда и работния процес, при които е работило заболялото лице, както и други данни, необходими на органите на медицинската експертиза за потвърждаване или отхвърляне на професионалния характер на заболяването.

Проучването се извършва от комисия в състав:

- представител на НОИ - председател;
- специалист по трудова медицина;
- представител на дирекция "Инспекция по труда";
- представител на осигурителя;
- представител на работниците и служителите от комитета или групата по условия на труд.

При проучването могат да присъстват:

- заболялото лице, негов наследник или техен представител;
- представител на синдиката, в който членува лицето;
- представител на друг осигурител, посочен в бързото известие или свързан с възникването на професионалната болест.

Документи, предоставяни от осигурителите:

- документи за трудов, служебен и осигурителен стаж;
- длъжностна характеристика;
- производствена характеристика за настоящата и/или предходна длъжност;
- здравно досие;
- оценка на риска;
- становище от службата по трудова медицина;
- протоколи от лабораторни измервания;
- други документи, изискани от комисията в зависимост от конкретния случай.

Срок:

Осигурителите изготвят и предоставят в ТП на НОИ необходимите документи в 30-дневен срок от поискването им.

Документи, предоставяни от осигурените лица:

- документи, свързани с трудовата им дейност;
- документи, свързани с здравето им състояние - ЛАК, епикризи, амбулаторни листове от минали прегледи, проведени консултации, медицински изследвания и др.

Протокол за извършено проучване на професионална болест

Комисията по проучване съставя протокол по образец в срок 10 дни от представянето на документите от осигурителите и осигурените лица.

Протоколът се подписва и от заболялото лице и от лицата, присъствали при проучването, че са запознати с него.

Екземпляр от протокола се връчва от териториалното поделение на Националния осигурителен институт на заболялото лице или на неговите наследници, на осигурителя/осигурителите и на представителя на дирекция „Инспекция по труда“.

Възражения

Ако лицата, присъствали при проучването не са съгласни с констатациите или с начина на провеждане на проучването, в срок 3 дни дават писмени възражения, които се прилагат към протокола.

Протокола за извършеното проучване заедно с приложените документи се предоставя на регионалната картотека на медицинските експертизи (РКМЕ) по постоянен адрес на заболялото лице.

3. Определяне характера на заболяванията – професионален или общ

Потвърждаването или отхвърлянето на професионален характер на болестта се извършва от териториалните експертни лекарски комисии (ТЕЛК) и от Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК). В състава на комисииите се включват специалисти по трудова медицина и/или по професионални болести, а когато заболяването е свързано с въздействие на йонизиращи лъчения, в състава може да се включи и специалист по радиобиология или радиационна хигиена..

Освен по характера на заболяването ТЕЛК и НЕЛК се произнасят и по всички други въпроси на експертната на работоспособността.

Съставянето, съхраняването и движението на медицинската документация на освидетелстваните лица от ТЕЛК и НЕЛК се осъществяват от Регионалната картотека на медицинските експертизи (РКМЕ) по района на постоянния адрес или по настоящия адрес на освидетелстваното лице, ако е регистрирано на този адрес най-малко 3 месеца преди подаване на документите.

РКМЕ образува медицинско експертно досие и в срок 3 дни изпраща документите за освидетелстване на съответната ТЕЛК.

В 3-месечен срок от постъпване на документите, ТЕЛК се произнася за характера на заболяването – професионален или общ и издава експертно решение по образец, което може да се обжалва от заинтересуваните лица и органи по реда и в сроковете по чл. 112 от Закона за здравето.

Забележка:

Срокът на експертното решение, с което е призната професионална болест, е 3 години, след което лицето се преосвидетелства по реда на НМЕ и ПУОРОМЕРКМЕ.

Правни последици

Съгласно условията и реда, определени с КСО, при признаване на професионална болест, заболелите лица или техните наследници имат право на:

- парични обезщетения за временна неработоспособност
- парично обезщетение при трудоустрояване
- лична или наследствена пенсия за инвалидност
- парични помощи за профилактика и рехабилитация
- еднократна помощ при смърт

Приложни документи

Бързо известие – Бл. МЗ № ПИ – 58/2008

Производствена характеристика – Бл. МЗ № П 601/2008

Протокол за проучване на професионална болест – Обр. О-20/2008/НОИ